

Sanojen muodostamisesta - yleistä.

Sananmuodostusoppi + taivutusoppi = morfologia

- Sanasto: 1) **johtaminen** - johto - johdos - johdin
2) **yhdistäminen** - yhdyssanat - yhdistys
3) **lyhentäminen** - typistesana - kirjainsana - sanasta
jätetään (yleensä loppu) pois, esim. ale, porno,
desi, reuma; EU, YK, USA, HYK
4) **lainaaminen**

Suomen kielen sanat ovat rakenteeltaan kolmenlaisia:

perussanoja, (n.6000), **johdoksia** (44 %) tai **yhdyssanoja** (44-65 %).

Keskeisiä ovat yksimorfeemiset vartalat: pala, kala jne.

Perussanojen vartaloita ei voida jakaa pienempiin osiin.

Perussanoista monet ovat ikivanhoja ja keskeisimpiä (FS 50:n yleisimmän sanan joukossa vain 3 johdosta; 500:n yleisimmän sanan joukossa vain 10 yhdyssanaa). Perussanojen synnystä ei olla paljon perillä. Rakenteessa on paljon äänneasultaan toistensa kaltaisia sanoja: maja, vaja, paja, raja; notko, rotko; kiittää, liittää - myös merkitys on samankaltainen.

Vanhimpaan suomen sanastokerrostumaan, joka juontuu kantaauralista, kuuluu n. **300 sanaa**; päivä, appi, elää, kuolla, emä, muna, nimi, pesä, poski, syli, tuli

Perussanastoon kuuluu myös **vanhoja lainasanoja** (20 %):

Indoeurooppalaiset lainat: mesi, orpo, sata, jyvä, kota, porsas

balttilaisperäiset: herne, villa, silta, morsian, meri, hammas

germaaniperäiset: ruis, aura, kulta, rauta, raha, valta, hallita,

slaavilaisperäiset: sirppi, akkuna, viitta, pappi, risti, lusikka

ruotsista: ranta, sakset, tuoli, talli, synti, torppa, vaaka, tuuma, haavi

Uusia perussanoja ei enää tehdä kirjakieleen - uudet käsitteet luodaan **johtamalla, yhdistämällä tai lainaamalla.**

